

Výskyt klouzku douglaskového (*Suillus lakei*) na severovýchodní Moravě a ve Slezsku (Česká republika)

Occurrence of the Western Painted Suillus (*Suillus lakei*) in the northeastern Moravia and Silesia (Czech Republic)

Helena DECKEROVÁ¹⁾ & Jiří ŠUHAJ²⁾

¹⁾ O. Jeremiáše 1932/12, CZ-708 00 Ostrava, e-mail: helena.decker@tiscali.cz

²⁾ Svatopluka Čecha 1075, CZ-735 81 Bohumín, e-mail: ssuh@email.cz

Keywords: mycofloristics, 2004–2012 period, Western Painted Suillus, *Suillus lakei*, Basidiomycota, Agaricomycetes, Boletales, Silesia, northeastern Moravia, Czech Republic

Abstract. The authors describe eight new localities of the Western Painted Suillus (*Suillus lakei* (Murrill) A. H. Sm. & Thiers) in 2004–2012 which are the first records from the region of the northeastern Moravia and Silesia. In all the cases, this species grew under Douglas-fir (*Pseudotsuga menziesii* (Mirbel) Franco) as its mycorrhizal symbiont. This North American fungus has been so far known also from eleven other European countries and New Zealand.

ÚVOD

Klouzek douglaskový *Suillus lakei* (Murrill) A. H. Sm. & Thiers 1964 pochází ze Severní Ameriky. Autochtonní populace rostou v západní části Severní Ameriky. Introdukcí mykorhizní dřeviny se rozšířil do Evropy a na Nový Zéland (TKALČEC et al. 2008). V Evropě byl zjištěn kromě České republiky také v Anglii, Bosně a Hercegovině, Bulharsku, Dánsku, Chorvatsku, Itálii, Maďarsku, Německu, Slovensku, Slovinsku a Srbsku (POLER 1998; ŠKUBLA 2003; LEGON & HENRICI 2005; MUÑOZ 2005; ASSYOV et al. 2006; TKALČEC et al. 2008; UZELAC 2009). Z České republiky je udáván jako velmi vzácný druh (ŠUTARA et al. 2009). PILÁT & SVRČEK (1951) ho popsali jako poddruh klouzku tridentského *Boletinus tridentinus* subsp. *landkammeri* Pilát et Svrček 1949. V Červeném seznamu hub České republiky je zařazen pod synonymem *Suillus lakei* var. *landkammeri* mezi druhy ohrožené (EN) (ŠUTARA & JANDA 2006). Vyskytuje se v nížinách a pahorkatinách vždy v blízkosti douglasky tisolisté (*Pseudotsuga menziesii* (Mirbel) Franco), s níž tvoří mykorhizu (PŘÍHODA 1952; DERMEK 1974); plodnice tvoří od srpna do listopadu (ANTONÍN 2006).

Ze středních Čech je znám z lokality mezi Roblínem a Solopisky nedaleko Černošic, kde byl nalezen poprvé v roce 1949 (PILÁT & SVRČEK 1951; CHINKOVÁ & POUZAR 1955). V roce 1970 byl prezentován na výstavě v Teplicích (JIRÁSEK 2007). V letech 2000–2002 byl nalezen v Seleticích u Rožďalovic na Nymbursku (KNÍŽEK 2003), v roce 2006 v Hlinsku (LAŠTŮVKA 2010; HANZLÍK 2013) a v roce 2007 ve Slatině nad Úpou (JIRÁSEK 2007). Na jižní Moravě byl od roku 1981 několikrát sbírán v Brně i v jeho okolí (Velatice), nalezen byl i v Malhostovicích a Boleradicích (herbář botanického oddělení Moravského zemského muzea, Brno), v říjnu 2004 byl objeven také v Dubňanech (ZAHRÁDKA 2005) a v roce 2011 v Ratiškovcích (KOPLÍK 2011). V roce 2008 byl hlášen také z Přerovska (POLČÁK 2008, 2009).

METODIKA

Provedli jsme rešerši literárních údajů. Vlastní nálezy jsme doplnili o další údaje regionálních mykologů. V přehledu lokalit ze severovýchodní Moravy a Slezska jsou uvedeny podrobnější okolnosti nálezů. Všechny lokality jsme označili kódy síťového mapování (ANONYMUS 1981; NOVÁK 1989; PRUNER & MÍKA 1996). Příslušnost lokalit k území české části Slezska jsme určili podle MACHÁTA (1929) a KARTOUSE & KALUSE (1992). Slezskem nazýváme historické území náležící České republice (BAKALA et al. 1990).

Zkratky herbářů s doklady klouzku douglaskového (*Suillus lakei*):

BRNM – herbář botanického oddělení Moravského zemského muzea, Brno

HD – Helena Deckerová, Ostrava

JL – Jiří Lederer, Pržno

JŠ – Jiří Šuhaj, Bohumín

VB – Vít Balner, Opava

VÝSLEDKY

Nálezy *Suillus lakei* ve Slezsku

1. Silesia, Ostrava–Poruba (6174), sídliště (8. obvod), pod solitérní *Pseudotsuga menziesii*, v travě, 13.XI.2012, lgt., det. et fot. H. Deckerová, HD.
2. Silesia, Klimkovice–Hýlov (6174), lázeňský park, dva remízky *Pseudotsuga menziesii*, v opadu, 25.XI.2012, lgt., det. et fot. H. Deckerová, HD.
3. Silesia, Třanovice (6277), pod solitéry *Pseudotsuga menziesii*, v travě, 9.XI.2012, lgt., det. et fot. J. Lederer, JL.

Nálezy *Suillus lakei* na severovýchodní Moravě

4. Moravia, Kopřivnice–Lubina (6375), pod *Pseudotsuga menziesii*, 13.X.2012, lgt. et det. J. Durček, VB; 7.XI.2012, ibidem, lgt., det. et fot. J. Durček (Balner pers. comm.).
5. Moravia, Kopřivnice (6474), pod *Pseudotsuga menziesii*, 4.XI.2012, lgt. et det. J. Durček, VB.
6. Moravia, Bílá (6476), na zahradě pod *Pseudotsuga menziesii*, dokladový materiál byl přinesen do mykologické poradny Ostravského muzea, 1.X.2012, det. M. Graca (Graca pers. comm.).
7. Moravia, Prosenice (6570), hřbitov, pod *Pseudotsuga menziesii*, v travě, 17.X.2004, lgt. et det. J. Polčák, vidi V. Balner (Balner pers. comm.).
8. Moravia, Rožnov pod Radhoštěm (6574), hřbitov, pod *Pseudotsuga menziesii*, 3.XI.2007, desítky plodnic, lgt., det. et fot. J. Šuhaj, JŠ.

DISKUSE

Klouzek douglaskový (*Suillus lakei*) je striktně vázaný na douglasku tisolistou (*Pseudotsuga menziesii*). ŠKUBLA (2007) a POLČÁK (2008) uvádějí, že vzácně fruktifikuje i pod borovicí vejmutovkou (*Pinus strobus* L.). V tomto případě by se mohlo jednat o velmi podobný americký druh se suchým šupinatým kloboukem, a to klouzek skvrnitý (*Suillus pictus* (Peck) A. H. Sm. & Thiers.), který je vázán na borovicí vejmutovku (LINCOFF 1997). V Severní Americe se vyskytují pod douglaskou další dva druhy klouzků, a to *Suillus*

caerulescens A. H. Sm. & Thiers a *Suillus ponderosus* A. H. Sm. & Thiers. Ty však mají slizký klobouk a v Evropě prozatím nalezeny nebyly (THIERS 1975).

Na lokalitách v České republice byl zaznamenán výskyt klouzku douglaskového pouze pod douglaskou tisolistou. Typický je pro něj růst hlavně v parkových výsadbách, zahradách a na hřbitovech. Podle POLČÁKA (2008) se objevuje od července do konce října, vzácně i v květnu. JIRÁSEK (2007) udává výskyt od října do prosince. Většina námi uvedených nálezů byla uskutečněna v listopadu, tedy v období, kdy už jiné hříbovité houby téměř nerostou. Na severovýchodní Moravě a ve Slezsku se všechny lokality nalézají v pahorkatinách.

Na svých stanovištích roste klouzek douglaskový často ve velkém množství, např. každoročně v Prosenicích u Přerova (Polčák pers. comm.). Dne 3.IX.2007 byly nalezeny na jediném místě desítky plodnic v areálu hřbitova v Rožnově pod Radhoštěm (obr. 1). V literárních pramenech je z České republiky uváděn jako velmi vzácný druh (HOLEC et al. 2012), ale podle našich poznatků se v poslední době šíří na nové lokality v okolí starších nálezů. V Kopřivnici byl doložen na dvou lokalitách, ale kromě toho byl nalezen ještě také u školy v městské části Lubina (Durček pers. comm.). Ve stejném kvadrátu síťového mapování se nacházejí lokality klouzku douglaskového v Ostravě–Porubě a v Klimkovicích (obr. 2). Také v okolí Přerova roste i v Troubkách (Polčák pers. comm.).

Mimořádná četnost nálezů klouzku douglaskového koncem sezony 2012 byla doprovázena dalším zajímavým nálezem pod douglaskou tisolistou. Na několika lokalitách byla objevena podzemní mykorhizní houba kořenovec vínový (*Rhizopogon vinicolor* A. H. Sm.). Jedná se o prvonález v České republice. Můžeme konstatovat, že diverzita mykorhizních druhů hub se v Evropě v současné době zvyšuje rovněž díky výsadbě cizokrajných dřevin, což je i případ klouzku douglaskového.

SOUHRN

Na severovýchodní Moravě a ve Slezsku byl klouzek douglaskový (*Suillus lakei*) nalezen v letech 2004–2012 na osmi lokalitách, ve všech případech v intravilánech měst a obcí pod douglaskou tisolistou (*Pseudotsuga menziesii*). Data nálezů spadají do období od I.X. do 25.XI., přičemž listopadové nálezy převládají. V roce 2012 bylo objeveno šest nových lokalit.

Poděkování. Za poskytnutou pomoc jsme zavázáni V. Antonínovi (Moravské zemské muzeum v Brně), V. Balnerovi (Opava), M. Gracovi (Ostrava), J. Durčekovi (Kopřivnice), J. Ledererovi (Pržno), M. Mandákovi (Ostrava) a J. Polčákovi (Přerov).

LITERATURA

- ANONYMUS 1981: ČSSR 1 : 500 000. Účelová podkladová mapa pro ústav pro výzkum obratlovců ČSAV. Kartografie, Praha, 1 mp.
- ANTONÍN V. 2006: Encyklopedie hub a lišejníků. Libri a Academia, Praha, 472 pp.
- ASSYOV B., STOYCHEV G. & VASSILEV R. 2006: First records of mushroom species for Bulgaria. *Mycologia Balcanica*, 3: 127–130. [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.scribd.com/doc/38218040/First-records-of-mushroom-species-for-Bulgaria>> [cit. 7.IV.2013].
- BAKALA J., MÜLLER K. & GRIM T. 1990: Československé Slezsko, třetí historická země Českého státu. ONV Opava, 4 pp.
- DERMEK A. 1974: Poznáváme huby. Veda, Bratislava, 256 pp. + 133 tab.
- HANZLÍK R. 2013: Klouzek douglaskový *Suillus lakei*. Houbaření – Atlas hub [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.houbareni.cz/houba.php?id=137>> [cit. 7.IV.2013].
- HOLEC J., BIELICH A. & BERAN M. 2012: Přehled hub střední Evropy. Academia, Praha, 624 pp.

- CHINKOVÁ C. & POUZAR Z. 1955: Hřibovec Lakeův – *Boletinus Lakei* (Murr.) Sing. roste v Československu. Česká Mykologie, 9: 76–82.
- JIRÁSEK S. 2007: Klouzek douglaskový *Suillus lakei* (Murrill) A.H. Sm. & Thiers. Biolib [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.biolib.cz/cz/taxon/id60190/>> [cit. 7.IV.2013].
- KARTOUS J. & KALUS J. 1992: Slezsko očima statistiky. Okresní oddělení Českého statistického úřadu v Opavě, 42 pp.
- KNÍŽEK R. 2003: Hřib douglaskový Landkammerův – *Boletinus lakei* ssp. *landkammeri* (Pilát et Svrček) Pilát et Dermek. Mykologický Sborník, 30: 11–12 + foto.
- KOPLÍK V. 2011: Pozdrav z Ratiškovíc. Česká mykologická společnost. Aktuality – článek číslo 470 [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.myko.cz/clanek470/>> [cit. 7.IV.2013].
- LAŠTŮVKA J. 2010: Klouzek (hřib) douglaskový – *Suillus lakei*. Kudlův fotoatlas hub [online]. Dostupné z WWW: <<http://kudlufotoatlashub.blog.cz/1002/klouzek-hrib-douglaskovy-suillus-lakei>> [cit. 7.IV.2013].
- LEGON N. W. & HENRICI A. 2005: Checklist of the British and Irish Basidiomycota. Royal Botanic Gardens, Kew, 517 pp.
- LINCOFF G. H. 1997: Field Guide to North American Mushrooms. National Audubon Society. Alfred A. Knopf, New York, 926 pp.
- MACHÁT F. 1929: Místopisná mapa Moravy a Slezska, 1 : 600 000. Příloha České Ročenky 1929. Vlastním nákladem, Praha, 1 mp.
- MUÑOZ J. A. 2005: Boletus s.l. (excl. *Xerocomus*). Strobilomycetaceae, Gyroporaceae, Gyrodontaceae, Suillaceae, Boletaceae. Fungi Europaei. Vol. 2. Edizioni Candusso, Alassio, 952 pp.
- NOVÁK I. 1989: Seznam lokalit a jejich kódů pro síťové mapování entomofauny Československa. Zprávy Československé Společnosti Entomologické při ČSAV, 25 (1–2): 3–84.
- PILÁT A. & SVRČEK M. 1951: *Boletinus tridentinus* (Bres.) subsp. *landkammeri* subspecies nova Bohemica. Acta Musei Nationalis Pragae, 5B(7): 1–8.
- POLČÁK J. 2008: Klouzek douglaskový *Suillus lakei*. Houbař, 5(9): 25.
- POLČÁK J. 2009: Masliak douglaskový *Suillus lakei* (Murrill) A. H. Sm. & Thiers. Nahuby. Atlas húb, Sezona 2009 [online]. Dostupné z WWW: <http://www.nahuby.sk/obrazok_detail.php?obrazok_id=176884masliak_douglaskovy> [cit. 7.IV.2013].
- POLER A. 1998: Seznam gljiv Slovenije. Zveza gobarskih društev Slovenije, Ljubljana, 120 pp.
- PRUNER L. & MIKA P. 1996: Seznam obcí a jejich částí v České republice s čísly mapových polí pro síťové mapování. Klapalekiana, 32 (Suppl.): 1–175.
- PŘÍHODA A. 1952: Připomínky k propagaci douglasek v našich lesích. Ochrana přírody, Praha, 7(2): 39–41.
- ŠKUBLA P. 2003: Mycoflora Slovaca. Šafa, 1103 pp.
- ŠKUBLA P. 2007: Velký atlas hub. Příroda, Bratislava, 432 pp.
- ŠUTARA J. & JANDA V. 2006: *Suillus lakei* var. *landkammeri* (Pilát et Svrček) Engel et Klofáč. In: HOLEC J. & BERAN M. (eds.): Červený seznam hub (makromycetů) České republiky. Příroda, Praha, 24: 213.
- ŠUTARA J., MIKŠÍK M. & JANDA V. 2009: Hřibovité houby. Čeled' Boletaceae a rody *Gyrodon*, *Gyroporus*, *Boletinus* a *Suillus*. Academia, Praha, 296 pp.
- THIERS H. D. 1975: California Mushrooms. A Field Guide to the Boletes. Hafner Press, New York. Mykoweb [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.mykoweb.com/boletes/index.html>> [cit. 7.IV.2013].
- TKALČEC Z., MEŠÍČ A., MATOČEC N. & KUŠAN I. 2008: Crvena knjiga gljiva Hrvatske. Ministarstvo kulture, Zagreb, 428 pp.
- UZELAC B. 2009: Gljive Srbije i zapadnog Balkana. BGV Logik, Beograd, 464 pp.
- ZAHRÁDKA F. 2005: Hřib douglaskový – *Boletinus lakei* v okolí Dubňan u Hodonína. Mykologický Sborník, 82: 28–29.

Obr. 1. Klouzek douglaskový, Rožnov pod Radhoštěm (foto J. Šuhaj)

Fig. 1. Western Painted Suillus, Rožnov pod Radhoštěm (photo by J. Šuhaj)

Obr. 2. Klouzek douglaskový, Klimkovice (foto H. Deckerová)

Fig. 2. Western Painted Suillus, Klimkovice (photo by H. Deckerová)

